

Sygn. akt IV CZ 84/07

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Strus

w sprawie z wniosku R. S.

przy uczestnictwie K. K. i in.,

o zmianę postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 23 listopada 2007 r.,

zażalenia wnioskodawcy

na postanowienie Sądu Okręgowego w G.

z dnia 31 stycznia 2007 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 31 stycznia 2007 r. Sąd Okręgowy w G. odrzucił zażalenie wnioskodawcy od postanowienia z dnia 15 listopada 2006 r., którym odrzucona została jego skarga kasacyjna od postanowienia z dnia 13 lutego 2006 r. oddalającego apelację złożoną przez niego w sprawie o zmianę stwierdzenia nabycia spadku. Sąd Okręgowy stwierdził, że pełnomocnik wnioskodawcy będący radcą prawnym – wezwany do złożenia oświadczenia w trybie art. 89 § 3 k.p.c. – w piśmie z dnia 20 września 2006 r. oświadczył, iż pozostaje w stosunku pracy. Z dniem 10 września 2005 r. ustawodawca co prawda uchylił art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1059 ze zm. – dalej: „u.r.p.”), ustanawiający zakaz świadczenia pomocy prawnej osobom fizycznym przez radcę prawnego pozostającego w stosunku pracy, jednak wymogi pełnomocnictwa procesowego udzielonego radcy prawnemu przez osobę fizyczną, określone w art. 89 § 3 k.p.c., nie uległy zmianie. Ostatnio wymieniony przepis ma zastosowanie w postępowaniu cywilnym, stąd pełnomocnictwo procesowe udzielone przez osobę fizyczną składane przez radcę prawnego, powinno nadal zawierać oświadczenie pełnomocnika, że nie pozostaje w stosunku pracy. Ustanowiony przez wnioskodawcę pełnomocnik oświadczył, iż pozostaje w stosunku pracy, wobec czego należy przyjąć, że nie został on należycie umocowany. Tym samym wniesione zażalenie – jako sporządzone przez nieuprawnioną osobę – ulegało odrzuceniu.

W zażaleniu na postanowienie odrzucające zażalenie wnioskodawca zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie przepisów art. 87¹ § 1, art. 89 § 3 i art. 398⁶ § 2 k.p.c. przez przyjęcie, że art. 89 § 3 k.p.c. określa wymogi pełnomocnictwa procesowego udzielonego radcy prawnemu przez osobę fizyczną oraz że ustanowiony przez niego pełnomocnik nie był uprawniony do wniesienia zażalenia do Sądu Najwyższego. W konkluzji żalący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Począwszy od dnia 15 września 1997 r. powołany w zaskarżonym postanowieniu art. 8 ust. 2 u.r.p. stanowił, że radca prawny może świadczyć pomoc prawną osobom fizycznym tylko w ramach wykonywania zawodu w kancelarii radcy prawnego lub w spółkach, o których mowa w ust. 1, bez jednoczesnego pozostawania w stosunku pracy. Z regulacją tą zharmonizowany został art. 89 § 3 k.p.c., który – począwszy od dnia 15 września 1997 r. – stanowił, że pełnomocnictwo udzielone przez osobę fizyczną składane przez radcę prawnego powinno zawierać oświadczenie pełnomocnika, że nie pozostaje on w stosunku pracy. Niezłożenie przez radcę prawnego reprezentującego osobę fizyczną oświadczenia przewidzianego w art. 89 § 3 k.p.c. stanowiło brak formalny pełnomocnictwa procesowego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2000 r., I CKN 345/98, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 140).

Z dniem 10 września 2005 r. art. 8 ust. 2 u.r.p. został uchylony przez art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze i niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 163, poz. 1361 ze zm.). Pomimo uchylecia ustanowionego w nim zakazu w dalszym ciągu obowiązywał art. 89 § 3 k.p.c., do jego uchylecia doszło bowiem dopiero dnia 7 października 2007 r. (zob. art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 9 maja 2007 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. Nr 121, poz. 831). Nie oznacza to jednak – wbrew odmiennym zapatrywaniom Sądu Okręgowego – że w okresie między 10 września 2005 r. a 7 października 2007 r. obowiązek składania przez radcę prawnego reprezentującego osobę fizyczną oświadczenia, iż nie pozostaje w stosunku pracy, wypływał z treści art. 89 § 3 k.p.c. Jak już wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 10 stycznia 1997 r., III CZP 116/96, o zakresie zawodowych uprawnień radców prawnych nie rozstrzygają przepisy kodeksu postępowania cywilnego, lecz przepisy ustawy o radcach prawnych (zob. OSNC 1997, nr 2, poz. 13). Skoro zatem z dniem 10 września 2005 r. uchylono art. 8 ust. 2 u.r.p., wyłączający możliwość reprezentowania osób fizycznych przez radców prawnych pozostających w stosunku pracy, wymaganie przewidziane w art. 89 § 3 k.p.c. stało się bezprzedmiotowe. Pozostawanie bowiem przez radców prawnych w stosunku pracy przestało być przeszkodą świadczenia pomocy prawnej osobom fizycznym.

Tym samym niezawarcie w dokumencie pełnomocnictwa oświadczenia określonego w art. 89 § 3 k.p.c. przestało być brakiem formalnym pisma procesowego wnoszonego przez pełnomocnika (zob. postanowienie Sądu Najwyższego 31 sierpnia 2006 r., I CZ 63/06, niepubl.). Wyjątek wynikał jedynie z art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 126, poz. 1069 ze zm.), jednak przepis ten nie miał zastosowania w niniejszej sprawie.

Błędnie zatem Sąd Okręgowy uznał, że ze względu na pozostawanie w stosunku pracy pełnomocnik wnioskodawcy był osobą nieuprawnioną do sporządzenia zażalenia na postanowienie odrzucające skargę kasacyjną.

Z przytoczonych wyżej powodów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie.